

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Cvrsvs Philosophicvs

Arriaga, Rodrigo de

Antverpiæ, 1632

Sect. V. Aliquæ difficultates de intensione solutæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95614)

Rogabis, quot sint numero gradus intensio-
 nis qualitatum, quorum est capax materia. Respon-
 deo, id à nobis profus ignorari: communiter as-
 signantur octo, non quia nec plures sint nec pau-
 ciores, sed quia ad disputationes assignantur ali-
 quis terminus communis Scholis omnibus, qui,
 sicut de facto assignatus est octauus, potuit esse
 quilibet alius.

SECTIO V.

Aliqua difficultates de intensioe soluta.

102 **P**RIMA est de eius continuatione in fieri, de qua
 videtur dicendum idem, quod de continua-
 tione extensionis diximus supra, scilicet, eam in-
 terrumpi pluribus morulis, alioquin in breuissi-
 mo tempore intenderetur passum, quod est con-
 tra experientiam. Ratio à priori potest desumi &
 ex resistentia contrarij, & ex limitata virtute
 agentis, sicut in simili supra diximus de exten-
 sione.

Rogabis, vtrum possit in instanti produci pars
 diuisibilis qualitatis versus intensioem, an verò
 in vnico instanti solum indiuisibile intensiois
 debeat produci. Respondeo, rectè posse in instan-
 ti produci simul plura indiuisibilia intensiois:
 neque enim in hoc vlla apparet repugnantia, imò
 tota intensio lucis, & specierum vitus in instanti
 producitur, cur ergo non poterit & caloris & fri-
 goris produci aliqua intensio in instanti, licet non
 tota propter resistentiam contrarij?

103 Secunda difficultas est, an intensio componat-
 ur infinitis punctis & partibus. Hæc locum non
 habet in sententia Zenonis, solum ponentis pun-
 cta finita in continuo, quæ à fortiori de intensio-
 ne sunt intelligenda: est ergo tota quæstio, an etiam
 in Aristotelis sententia idem de intensioe
 dicendum sit, quod de extensione.

Affirmant Auctores aliqui. Mouentur, quia
 qualitates materiales componuntur eo modo quo
 ipsa quantitas. Hæc tamen ratio non est ad rem:
 non enim quærimus, an qualitas in extensione
 componatur punctis & partibus (certum enim
 est, debere eius extensionem componi, sicut com-
 ponitur subiectum quod informat:) loquimur
 ergo de compositione intensiuâ, quo sensu &
 materia & quantitas & formæ substantiales sunt
 indiuisibiles; ergo inde parum infertur circa in-
 104 tensiois compositionem. Melius ergo potest
 probari, quia intensio fit sine morulâ iuxta partes
 temporis proportionales, ergo debet etiam ha-
 bere partes proportionales; aliàs producerentur
 intra breue tempus infinitæ partes determinatæ
 intensiois, quod repugnat. Hoc argumentum
 est bonum iuxta ea principia communia, verum,
 quia ego dixi supra, etiam in Aristotelis sententia
 intensioem non fieri continenter, sed propter
 contrarij resistentiam aliquamdiu quasi impedi-
 ri, posset ei responderi, non sequi eas infinitas
 partes; sit enim intensio in certis & finitis instan-
 tibus.

Adhuc tamen hæc solutio patitur difficultatem
 grauem, quia saltem, quando ex motu continuo
 Solis accedens magis ad aliquod corpus lux in-
 tenditur, videtur necessarjò intendi in infinitis
 partibus temporis: in illis enim semper magis
 Sol accedit, & quò magis accedit, eò magis in-

tendit lumen: nisi dicas, etiam motum inter-
 rumpi morulis, quod & in sententia Aristotelis
 dicendum, alibi ostendi. Sed quidquid de hoc
 sit, Secundo respondeo, nullum esse absurdum,
 si infinita puncta intensiois categorematice pro-
 ducantur: pars enim maior Aristotelicorum cõ-
 cedit in continuo puncta, seu per modum vnio-
 nis, seu per modum extremi; multique dicunt,
 ea esse infinita simpliciter: & certè, vt suo loco
 ostendi, tenentur ea vocare infinita categorema-
 tice. vt enim ostendi ibi, non sunt infinita solum
 ex additione quæ esse fieri potest, quale est infinitum
 syncategorematicum (omnia enim acta sunt
 in eo continuo) sed sunt infinita, quia extrahendo
 ex his quæ ibi sunt actu, non possunt successi-
 uè exhaustri, quod proprium est infiniti categor-
 ematici. Quid ergo mirum, si hoc ipsum dice-
 rent intensiuè, eam scilicet componi infinitis
 punctis, nec alias partes ibi admitterent?

Aliter quidam pro eâ continui compositione
 argumentantur: Gratia & alij habitus superna-
 turales intenduntur infinitis partibus & punctis,
 quia meritum continuum vnus hora non potest
 intelligi absque partibus proportionalibus; ergo
 intensio fit ex punctis & partibus. Huic argu-
 mento facile ex doctrinâ datâ responderi posset
 per infinita puncta præmij, sine partibus tamen
 proportionalibus. Addo vterius, argumentum
 hoc malè fieri ab eis Auctoribus pro hac senten-
 tia, quod ostendo euidenter. Nam vel in quali-
 bet parte proportionali temporis actus habet no-
 uam libertatem, vel non, sed necessarjò durat per
 infinitas partes proportionales. Si dicas hoc se-
 cundum, ergo non crescit meritum iuxta partes
 proportionales, & consequenter non intendetur
 gratia iuxta partes proportionales, sed in idu
 oculi habebit vnum vel duo tantum præmia fi-
 nita. Patet euidenter consequentia, quia non
 crescit meritum nec præmium ex nouâ duratio-
 ne actus, si hæc libera non sit. Quòd si dicas, in
 qualibet parte proportionali actum habere no-
 uam libertatem, inde infero, Ergo habet præ-
 107 mium nouum determinatum, & non solum pro-
 portionale, & quidem tam magnum, quantum in
 instanti primo promeritus est ille actus (opinatur
 enim, & bene, hi contra quos ago, nouæ libe-
 ræ durationi actus respondere nouum adæqua-
 tum præmium) ergo tunc fiet infinitum catego-
 rematice præmium. Probo, quia in qualibet parte
 proportionali habuit duos v. g. determinatos
 gradus gratiæ, ergo tot sunt binarij determinati
 graduum gratiæ, quot partes proportionales, ergo
 infinita intensio simpliciter. Pater euidenter ex
 tuis principis: quia si tot essent partes determi-
 nate, & distinctæ adæquatè inter se, quot sunt par-
 tes proportionales, essent infinita simpliciter; ergo
 ad explicandam difficultatem de merito, non
 conducunt partes proportionales intensiois gra-
 tiæ: & ita ijdem Auctores alibi argumento præ-
 dicto aliter responderunt, prout & ego etiam re-
 spondi in materia de peccatis.

Putarem in hac totâ quæstione valde probabi-
 108 le, Primò, actus intellectus & voluntatis, gra-
 tiam & alias qualitates spirituales, non intendi
 nisi per indiuisibilia, perinde ac si quantitatem
 indiuisibilem intensiuè in eodem subiecto sæpè
 replicaremus: Ratio est, quia omnia argumenta
 de continuo hæc cessant: cur ergo hæc transfer-
 remus

remus eas tenebras, cum clarè possimus procedere? Secundò puto ea indiuisibilia esse finita, quia non est in his qualitibus vlla ratio probans, debere esse infinita. Tertiò etiam in aliis qualitibus materialibus, quæ non intenduntur successiue, idem dicendum, quia ibi etiam nihil cogit contrarium docere. Quartò etiam de his quæ successiue intenduntur, idem dici posse, quia (vt suprà ostendi) etiam positâ Aristotelis sententiâ est probabilius, motum debere interrumpi morulis, vt dixere multi & nobiles Aristotelici. quo satisfit argumentis suprâ factis, ad probandam ex infinitis temporis partibus intensionem etiam illas habere.

SECTIO VI.

Quæ sint capacia intensionis?

PRIMA CONCLVSIO. Non omnes qualitates sunt capaces intensionis & remissionis. Probatur in potentiis, si distinguantur ab animâ; in quantitate, si distinguatur à materiâ; in charactere infuso in animâ. Huius Conclusionis ratio non potest esse alia, nisi natura propria earum qualitatum; sicut non potest reddi ratio, cur adamas non possit esse productius alterius adamantis, sic verò ignis alterius ignis, nisi diuersa vtriusque natura: ita in præteriti. Quòd enim nonnulli pro regulâ generali assignant, scilicet, nullam passionem esse intensibilem & remissibilem, Primò falsum est, vt patet in calore & frigore, quæ sunt passiones ignis & aquæ, aut aëris. Secundò etiam, quæ non sunt passiones, non sunt intensibiles, vt character. Tertiò, quia per hoc non redditur ratio Conclusionis, sed ad summum determinatur quæ sint incapacia intensionis: nam esse passiones, quid obstat quæso intensionis? vel si obstat, da rationem. certè difficulter id præstabis; ego verè non audeo: reduc ergo id in propriam naturam earum qualitatum.

SECUNDA CONCLVSIO. Multæ qualitates sunt intensibiles & remissibiles, v.g. calor, frigus. Hæc tam certa est, vt non egeat probatione.

TERTIA CONCLVSIO. Actio & passio etiam intenduntur, quando ipsorum termini intenduntur. Verùm in omni rigore hæc non est intensio, quia qualibet pars actionis cadit supra diuersam partem termini: sed quæstio est de nomine. Item intenditur dissimilitudo & similitudo; certum est enim, illas posse esse maiores & minores, magis enim similia sunt inter se duo alba vt octo, quam vnum vt octo cum alio vt vnum.

QUARTA CONCLVSIO. Vbi & duratio non accipiunt intensionem. Probatur à nonnullis, quia hoc quod esse hic, non videtur posse esse magis & minus. Sed contrà, quia esse hic, nihil aliud est, quam esse taliter vbicatum, quod non minus absolutum est, iuxta dicta in Physicis, quam esse album; ergo sicut hoc admittit magis & minus, ita illud ex multiplicatione partium vbicationis. Idem est in duratione. Contrà Secundò, quia licet Vbi respiceret hoc spatium, adhuc posset habere intensionem, sicut eam recipit cognitio & volitio, licet respiciant essentialiter obiectum. Reuocandum ergo id erit in naturam propriam vbicationis & durationis: cuius rei potest ea reddi ratio probabilis, quia non videtur intelligi quâ

ratione in eodem tempore possit vnus magis alio durare. Idem est de vbicatione, quam nos solum concipimus in ordine ad locum & tempus. Adde tamen, quodammodo dici posse habere intensionem, quando res, quæ vbicantur, sunt intensa, sicut de actione diximus.

QUINTA CONCLVSIO. Substantiæ, quæ de facto existunt, non sunt capaces intensionis. Et quidem de reliquis substantiis à formâ facile probatur Conclusio, quia intensio est in ordine ad subiectum in quo recipitur, ergo omnis substantia, quæ non est forma alicuius subiecti, non potest intendi aut remitti. Difficultas solum est circa formam substantialem, de quâ probatur Primò Conclusio à nonnullis, quia si substantia haberet magis & minus, posset aliquid illius amitti, & aliquid manere, quod contingeret præcipue in aquâ dum calefit: atqui, hæc tam aqua est quando est calida, quam quando frigida, ergo hæc ratio nihil videtur probare; tum quia non est necessarium, aquam esse capacem intensionis, etiam si aliqua forma substantialis sit illius capax, tum quia non reddit rationem, cur aqua non possit esse magis aqua in vno casu, quam in alio, sed videtur id supponere.

Secundò idem arguunt: Quia si substantiæ essent intensibiles & remissibiles, posset, quod deperditur de intensione vnus, compensari per aliquos gradus alterius formæ substantialis, & consequenter posset duæ formæ substantiales saltem in gradibus remissis simul esse in subiecto eodem, quod videtur absurdum. Sed contrà Primò, quia non sequitur, eò quòd formæ substantiales sint intensibiles, admittere posse aliquem gradum alterius substantiæ oppositæ, vt patet in actibus voluntatis & intellectus, qui licet capaces sint intensionis, tamen nec in gradibus remissis patiuntur actus sibi oppositos, amor v.g. odium, aut assensus dissentium. Contrà deinde, quia forte est æquè difficile, ostendere, materiam non posse recipere duas formas substantiales, quam non posse formam substantialem intendi, ergo hoc non potest probari per illud.

Tertiò alij: Quia si forma substantialis intenderetur, possemus dicere, hunc esse magis ignem quam illum. Hæc ratio ex modo loquendi desumpta planè nihil probat, tum quia id non sequitur (etenim non dicimus, esse magis calorem, licet calor admittat intensionem; sicut autem dicimus, maior calor, ita possemus dicere, maior ignis, ergo ex modo loquendi nihil deducitur, imò contrarium videtur sequi) tum quia de hoc quærimus rationem, cur non possit aqua dici magis aqua aut aquea; certè ratio Philosophica de re benè non desumitur ex solo loquendi modo.

Quartò: Quia, si forma substantialis esset intensibilis, produceretur per motum. Sed neque hæc ratio quidquam valet: si enim per motum, successionem intelligant, mala est sequela, quia lux est capax intensionis, & producitur in instanti. Si verò per motum idem quod mutationem significant, tunc, etiam si forma non sit intensibilis, mutatur tamen substantia subiectum per illam. Tandem non explicant, cur motus hic repugnet substantiæ.

Quintò alij: Quia per formam substantialem se reducunt substantiæ ad suum pristinum statum, quod non posset fieri, si aliquid illarum fuisset